

Синдром тривалого здавлення: що треба знати.

Синдром тривалого здавлення (СТЗ) призводить до порушення кровопостачання, в результаті чого утворюються токсичні речовини у м'язах кінцівок та інших частин тіла, що піддаються здавленню. Внаслідок руйнування пошкоджених м'яких тканин, при їх звільненні, здійснюється поглинання в кров цих речовин. Що приводить до неправильної роботи органів та систем всього організму.

Він є однією з найпоширеніших причин смерті людей, які потрапляють у завал і перебувають там протягом декількох годин або днів.

Часто лікарям доводиться стикатися з його наслідками при ДТП, залізничних та інших аваріях, військових діях, коли люди знаходяться під уламками зруйнованих споруд.

Перші клінічні прояви СТЗ можуть вже проявлятися через 15 хвилин:

- набряк і згладжування рельєфу м'язів кінцівки;
- пульс на зап'ясті або гомілках слабого наповнення.

При більш тривалому здавленні:

- кінцівка холоднішає, бліднішає, збільшується в об'ємі, з'являється синюшний відтінок;
- набуває такої щільності, що нога (рука) за твердістю стає схожа на дерев'яну;
- пульс біля зап'ясть або гомілок не прощупується;
- постраждалий відчуває сильну біль, навіть якщо кістки у нього не пошкоджені;
- з'являється сеча червоного або рожевого кольору.

Розрізняють такі ступеня порушення кровопостачання тканин:

1.Легкий ступінь: тривалість стиснення не перевищує 4-х годин, збережена реакція на дотик та біль, постраждалий може самотужки ворушити пальцями та іншими частинами здавленої кінцівки.

2.Середній: тривалість стиснення близько 6 годин, реакція на дотик та біль втрачені, постраждалий не може робити рухи пальцями, але людина, яка допомагає може розігнути і зігнути пальці (пасивні рухи) легкими зусиллям (немає залякання м'язів).

3.Тяжкий: тривалість стискання близько 7-8 годин. Головна ознака – неможливе виконання пасивних рухів, відзначається залякання м'язів стиснутої кінцівки.

4.Вкрай важкий: виникає, коли здавленню піддається велика ділянка м'яких тканин окремих частин тіла, наприклад, обидві кінцівки одночасно. Тривалість стиснення близько 8 годин і більше. При цьому може розвинути гангрена.

При проведенні допомоги потрібно дотримуватися послідовності дій, що виключають можливість попадання в організм потерпілого токсичних речовин розпаду м'яких тканин.

Перша допомога при СТЗ:

До визволення з-під завалів:

1. Швидко викличте швидку допомогу та (або) рятувальників;
2. Обкладіть придавлену кінцівку пакетами з холодною водою, снігом або льодом;
3. Напоїть потерпілого (теплі напої), це допомагає виводити токсини з організму;
4. Якщо кінцівка тепла на дотик і пошкоджена не сильно, на неї накладіть стискаючу пов'язку;
5. Якщо кінцівка холодна та є інші ознаки сильного здавлення варто вище місця здавлення накладіть джгут. Він попереджає потрапляння до організм токсинів .

Звільнення кінцівки без попереднього накладання джгута та інших заходів допомоги може спричинити різке погіршення стану здоров'я потерпілого та втрату свідомості. Не можна зігрівати здавлені кінцівки та звільняти їх до накладання джгутів.

Після звільнення з-під завалів:

1. Туго накладіть бинт на пошкоджену кінцівку нижче місця стискання;
2. Накладіть шину, навіть якщо не було перелому, і прикладіть холод до кінцівки;
3. Продовжуйте давати теплі напої до прибуття швидкої.
4. Зігрівайте постраждалого (але не пошкоджені кінцівки).

*Лікар-інтерн педіатр 2-го року навчання Мельник Дар'я Костянтинівна
(керівник- асистент кафедри дитячих хвороб ЗДМУ, доктор філософії
Городкова Ю.В.)*